Ч. 181 Неділя 14 (26) серпня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациі „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостввах на провінциі:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

## Заговори а маневри в Росиї.

До недавна говорено про два замітні рухи в Росиї: про заговір на житє царя і про великі маневри, яких доси ще не бувало в Росиї, а на котрих мав також явити ся цар і наслідник престола. Оба сї рухи стояли в певній звязи. Як звістно, ті великі маневри мали відбути ся під Смоленьском, а саме там викрито также, як говорено, якісь міни, котрі заговірники мали підложити під замок, в котрім мав проживати цар та під зелїзницю, котрою він мав їхати. Скілько правди було на тих вістях, годі знати, ба, пізнійше пішла з Росиї вість, що то все не правда; одно лиш правда, що відбудуть ся маневри і що на них явить ся цар і царевич. Аж ось нараз і маневри, до котрих пороблено вже всякі приготовленя і котрі вже незадовго мали відбути ся, відкликано. Сей факт мусїв очевидно викликати здивованє і всїлякі здогади за границею, тим більше, що суть слїди, котрі здають ся вказувати на тїснїйшу звязь межи відкликанем маневрів а заговорами в Росиї. N. fr. Presse пише в сїй справі так:

Вість, що великі осїнні маневри российскої армії під Смоленьском відкликано, потверджує тепер офиціяльна телєґрама з Петербурга. В сих маневрах, котрі мали розпочати ся за кілька днів в присутности царя, мало взяти участь 150.000 мужа під проводом ґенералів Ґанецкого і Костанди. Ще нїколи не скликувано в Росиї до мирних вправ так великої сили войска, а в плянї російского ґенерального штабу було спробовати при сїй нагоді практично, що можуть зробити зелїзницї підчас мобілїзациї на случай війни. Коли так цїкаві і так поучаючі для росийского проводу армійного проби відкликують в послїдній хвили, то мусїли бути до того неаби-які важні причини. З півурядової сторони росийскої стараютьсь ся отже тепер пояснити се нагле відкликанє невдоволяючим станом здоровля царя Александра, котрий змушує єго не явити ся на маневрах під Смоленьском а поїхати до Спали в Царстві польскім на відпочинок. Цар, кажуть, від якогось часу знемагає фізично, бо займав ся томлячими справами держави понад силу, а лїкарі радять єму, щоби він конче собі відпочив. Після другої, також півурядової вісти, мав цар занедужати легко на інфлюенцу і то єсть причина, задля котрої відкликано маневри під Смоленьском.

Всї ті вісти мусять однакож викликувати якусь недовірчивість. Поминувши то, що доси не говорено нїчого о якійсь недузї царя, ледви чи она могла би бути достаточною причиною, щоби маневри, закроєні на так великі розміри, як ті, що мали відбути ся під Смоленьском, а до котрих вже від кількох місяців роблено великі приготовленя і запрошено много, чужих гостий, відкликувано в послїдній хвили. Впрочім, коли-б цар не міг явити ся на сих маневрах, то они могли би були відбути ся так само в присутности єго брата, великого князя Володимира і в присутности царевича. Коли-ж наконець цар дїйстно нездужає і не може їхати до Смоленьска, то чей не зможе поїхати і до Спали, котра прецї дальше від Петербурга, як Смоленьск і Москва. Могло би бути, що міродайною для відкликаня маневрів була холера, котра тепер лютить ся в многих сторонах росийскої державу, хоч як-раз она не проявила ся в ґуберніях смоленьскій і московскій. Мусять отже бути якісь инші причини, що спонукали постанову відкликати маневри під Смоленьском.

Ще перед якимсь часом, бо в маю сего року викрито заговір на житє царя, котрий мав бути виконаний підчас осїнних маневрів. Заговірники підмінували вже були замок Осташково коло Смоленьска, де мала знаходити ся головна кватира царя придана північній армії, а крім того хотїли они також висадити у воздух на однім місци шлях орловско-вітебскої зелїзницї, котрою мав їхати двірский поїзд. Всї приготовленя до виконаня сего замаху були вже пороблені. Заговір однакож відкрито завчасу і більшу часть заговірників арештовано; межи ними директора руху Козлова, свояка Побідоносцева, та кількох урядників і телеґрафістів згаданої зелїзницї, всїх разом 25 людий, крім того богато студентів петербурґского інститута технольоґічного і т. д. Може бути, що тепер викрито знову подібний заговір на житє царя Александра. Правда, що доси не дістало ся о тім ще нїчого до публичної відомости, і певно мине ще богато часу, заким буде можна довідатись правди, що було причиною відкликаня маневрів. На всякий случай зійшло ся то якось дуже дивно, що рівночасно з відкликанем маневрів, усунено з посади шефа московскої тайної полїциї, Еффенбаха, до котрого круга урядованя належала також і смоленьска ґубернія. Невже-ж той урядник не сповнив свого обовязку, а може в Петербурзї впали знов на слїди якогось заговору, о котрого істнованю Еффенбахови анї не снило ся?

---

3)

## ОФЕРМА.

*Оповіданє з воякцого житя.*

**Осипа Маковея.**

(Дальше).

А Лесько лежав і журив ся все о свій мундур. Коршма згоріла вправдї до самих підвалин. То й що з того? була обезпечена! Жидови кривди не буде. Чому то єго мундур не був обезпечений?... Тепер треба буде звернути за него всї гроші. Що він може коштувати? Богато — то певно, бо сукно сильне, а мундур був зовсїм новий.... Сам баґнет, кажуть, коштує три чотири риньскі, а що сам мундур!... Коли Лесько верне до касарні, то як єго повитають капітан, фельдвебель, а передовсїм, що скаже Демский?

І страх нападає на Леська, коли уявить собі, як прийде ся єму ставати при рапортї з тим спаленим мундуром. Капітан розлютить ся, як вовк, прикаже відобрати єму мундур, а єго сейчас відвести на вахцимру [1]), яко вязня, котрого буде судити суд военний. В суді.... що там з ним зроблять?...

Ті думки не дають довго Стешинови заснути і мучать єго не лекше від попареня на руках і голові.

А тимчасом героєм слїдуючого дня, а навіть цїлих сьвят був Лесько. Відвідив єго війт дома і заявив, що коли би потреба було єго зізнаня в справі спаленя мундуру, то він радо приїде до міста і посьвідчить, присягне навіть в потребі. Війт казав, — а він також служив у войску — що нїхто не може жадати від Леська звороту гроший за мундур.... Впрочім він допильнує Мошка і коли дізнасть ся, що відобрав обезпечені гроші, накаже єму заплатити за мундур. Атже Лесько дитину виратував єму від смерти, а то чейже щось варто!

Потім прийшла Настка і стала плакати; прийшла шинкарка з дитиною і трохи не цїлувала Леська по руках, обвязаних шматками. З якимсь почутєм гордости і радости дивив ся Лесько на чорнооку Мошкову дитину.

— Ладний бахор, нема що казати.... Де Мошко?

— Пішов до місточка по аґента від обезпечень, щоби оцїнив шкоду.

Шинкарка нарікає, що огонь зробив їй величезну шкоду; підчас сьвят можна було богато вторгувати, а тепер нема способу. Лише той другий коршмар, той дурний Сруль тїшить ся.... Спати нема де — добре хоч, що то весна і морозів нема....

Відвідив також Леська і сам пан учитель і перед родичами єго сказав, що таку відвагу, яку показав Лесько він опише до ґазет — цїлий сьвіт буде знати, якого відважного сина мають Стешини....

— Йой! — дивує ся мати — і ви то, пане професор, пустите в ґазету? — питає ся дальше, не довіряючи. — Коли-б тільки то не пошкодило Леськови....

— То єму тільки помогти може — відповідає учитель рішучо. Та думка пана учителя, безперечно мудрійшого від війта, хоч війт служив у войску, усуває всю Леськову журбу о мундур. І підчас коли мати частує професора, чим хата богата, Лесько тїшить ся надією, що єму нїчо злого не стане ся. Впрочім виратуваня жидівочки не вважає нїчим незвичайним і думає про се далеко менче, нїж про наслїдки спаленя мундуру.... що так богато гроший мусїв коштувати....

Однак не помилив ся Лесько, що пан капраль Демский, побачивши єго обвязану голову і руки, набалакає єму цїлий мішок войскових чемностий. Коли на третїй день сьвят вечером брат привіз Леська власними кіньми аж до касарні і Лесько, попращавши ся з братом, тихцем, з великим страхом отворив двері комнати, перший побачив єго Демский мимо значного сумерку в комнатї, піднявши ся з крісла і глянув з під лоба на свого підданого. Лесько, одїтий ще в плащ, оповістив свій поворот з урльопу голосом придавленим, трохи не плакучим. Демский відповів глумливо:

— Ну, я бачу, офермо, що тобі добре сьвяткувало ся. Не вертаєш цїлий. Хто-ж то

---

[1]) Wachzimmer — стражниця.

## Перегляд полїтичний.

Wiener Ztg. оголосила розпорядженє мінїстериальне, установляюче додаток в сумі 150 зр. за веденє уряду деканального після закона з дня 19 цьвітня 1883 р. для новооснованого гр. кат. деканату в Сучаві, станїславівскої епархії.

Серед молодоческої партиї заносить ся на роздор, позаяк нема згоди що до поступованя в полїтицї. З'їзд членів сеї партиї, котрий має відбути ся дня 28 вересня, має порішити, якої тактики має держати ся в полїтицї молодоческа партия і чи дотеперішну тактику треба змінити. Чеські радикали розвинули сильну аґітацию в тій цїли, щоби на сїм з'їздї мати більшість за собою; они домагають ся, щоби дотеперішну проґраму партиї розширити, а тому противлять ся уміркованї члени партиї. Може отже дуже легко стати ся, що на з'їздї дня 28 вересня прийде до роздору серед молодоческої партиї.

---

До берлиньских часописий доносять з Петербурга, що покликаний до царя лїкар проф. Сахарин заявив, що недуга царя єсть наслїдком перебутого запаленя легких. Цар має виїхати до Копенгаґи в супроводі Сахарина. І в Берлинї ходить чутка, що відкликанє маневрів під Смоленьском та усуненє з посади шефа тайної полїциї в Москві Еффенбаха, стоїть в звязи з викритєм якогось заговору. Замість великих маневрів мають відбувати ся тепер малї, місцеві маневри.

---

З Шанґаю доносять до льондонскої Times, що хіньский ґенерал Тіо надіслав телеґраму, після котрої хіньске войско мало побити Японцїв коло Пенґ-Янґ. Японцї мали великі страти і мусїли поступити ся в зад. Хінцї напали відтак другий раз на японьску армію і виперли єї з Чунґ-го. Вість ся, походяча з хіньского жерела, не конче єсть імовірна. До рішаючої битви ще не прийшло і може аж за кілька днїв покаже ся, хто дїйстно побідить.

---

# Новинки.

*Львів дня 25 серпня.*

— **О проґрамі подорожи Є. В. Цїсаря через Галичину** подають часописи такі близші подробицї: Цїсар приїде осібним двірским поїздом до Ряшева дня 7 вересня о год. 6 мін. 10 рано (час середно европейский). На шляху від границї краю аж до Ряшева не буде ніякого принятя за-для нічної пори і лише відповідні власти зберуть ся перед приїздом двірского поїзду. — В Ряшеві будуть дожидати дня 7 вересня рано на зелїзничім двірци приїзду Монарха місцеві власти з ряшівским старостою на чолї, тамошна цїла рада повітова зі своїм маршалком, духовеньство, представителї властий, начальники громад, представителї жидівских віроісповідних громад, публика і селяни ряшівского повіта. На всїх зелїзничих стациях від Ряшева аж до Львова, на котрих задержить ся двірский поїзд, будуть уставлені доохрестні громади, місцеве духовеньство, власти з їх представителями, доохрестне населенє і кінні бандериї. Відтак задержить ся двірскій поїзд в Ярославі о 7 год. 23 мін.; в Перемишли о год. 8 мін. 16; в Городку о 9 год. 46 мін. рано (після середно европейского часу). На стациях в Ярославі, Перемишли і Городку відбуде ся подібнє як в Ряшеві торжественне повитанє Цїсаря. Приїзд Є. В. Цїсаря до Львова назначений на 10 годину 35 мін. перед полуднем. Всї зелїзничі стациї, куди буде переїздити двірский поїзд, будуть прибрані, а почетні компанії, уставлені здовж зелїзничого шляху на двірцях, будуть стерегти і пильнувати порядку.

— **Конкурс.** Опорожнена посада лїкаря зелїзничого на Підзамчу у Львові від дня 1 жовтня с. р. Платня 400 зр., додаток 200 зр. Старати ся о ту посаду можуть лиш доктори всїх наук лїкарских. Подання остемпльовані з документами вносити можна до 8 вересня. Треба бути горожанином австрийским, доктором медицини, мати що найменче 3-лїтну практику і найбільше 45 лїт.

— **Вписи до всїх кляс ц. к. академічної ґімназиї у Львові** будуть відбувати ся в трьох послїдних днях серпня від години 9 до 12 перед полуднем і від 3 до 6 по полудни. В тих самих днях будуть відбувати ся іспити поправчі і доповняючі. Іспити вступні до І-ої кляси відбувають ся, як звичайно, в днях від 1 до 3 вересня а іспити вступні до кляс від II до VIII-ої межи 5 а 15 вересня. — *Харкевич*, ц. к. директор.

— **Школу імени М. Шашкевича у Львові** перенесли знову з дому при улици Городецкій до дому при улици Скарбківскій ч. 26, де була поміщена тому три роки. Рада міска перенесла єї тому, бо „Народна Рада" того жадала. На давнім поміщеню за мало учеників ходило до школи.

— **„Товариство руских женщин на Буковині"** завязало ся в Чернївцях. Оно поставило собі задачу займати ся просьвітою дївчат буковиньских.

— **Стрийска прогулька,** що звиджувала передьвчера виставу, складала ся з яких 1500 гостий зі Стрийщини. Були дуже добре зорґанізовані і тому за один день свого побуту на виставі бачили більше, ніж иншї за два днї. Стрітивши Є. Е. п. Намістника коло фонтани, зробили єму гості зі Стрийщини овацию, відсьпівавши на Єго честь „многая лїта". О півночи від'їхала та прогулька до дому. Она була найчисленнїйша зі всїх. Задля неї оркестри на виставі грали дуже часто рускі піснї.

— **За фальшованє гроший** засудили на три роки вязницї в Сяноцї 21-лїтного челядника мельницкого Осипа Паливоду, котрий звичайним ножиком вирізав на буковій допинї матрицю паперового ґульдена так удатно, що відбитки були дуже подібні до правдивих паперових ґульденів. Таких підроблених ґульденів пустив він в сьвіт кільканайцять, поки єго не зловили. Обжаловані о співудїл були і єго дві сестри, але суд увільнив їх. Біда мала бути причиною, що Паливода пустив ся на таку ховзку дорогу.

— **Барон Яромир Мунді,** знаменитий чоловіколюбець, звістний основатель славної на цїлий сьвіт інституциї ратункових товариств, застрілив ся передвчера в полудне у Відни в Пратері над берегом Дунаю. Мунді приїхав передвчера з Бадену до Відня, проходжував ся довший час над каналом Дунаю, а потім уставив ся так, щоби по вистрілї упало тїло у воду. Однако він упав на берег, де єго по якімсь часї найшла полиция вже мертвого і відставила тїло до шпиталя на Леопольдштадт. Мунді, котрого послїдними часами переслїдували антисеміти, терпів від року на печінку. Причина самоубийства сего чоловіка незвістна; одні кажуть, що роздразненє нервів і зневира до житя, другі що невилїчима недуга. Небіщик мав вже від довшого часу згадувати про намір самоубийства і любив вести розмову про се, яка смерть найлекша. — Бар. Яромир Мунді, родив ся 1822 року; по окінченю ґімназиї вступив до войска і дослужив ся ранґи капітана. В войску служив Мунді до 1855 року, а відтак посьвятив ся медицинї. Яко лїкар відбув всї кампанїї в Европі. По огни в Рінґтеатрі заложив Мунді охотниче ратункове товариство. Від сего часу була ся гуманна інституция цїлею єго житя. Закладав всюди ратункові товариства, між иншими в Кракові і у Львові. Мимо старшого віку не щадив трудів, був всюди сам, поучував і заохо-

---

тебе так гарно угостив? Певно за дївчину воював?

— Нї, пане капраль, я не воював з нїким. При огни попарив ся, ратував дитину з пожару.

— Ага! ратував дитину з пожару!

Глумливі слова Демского мов ножем крають Леськове серце.

На щастє, спаленого мундуру під плащем в сумерку не видко, отже Демский про се й не згадує. Лесько, на хвилю потїшений, відходить до ліжка, розбирає ся з великим трудом попареними руками, складає знищений мундур гладко на полици, одягає мовчки щоденну одежу, закусуючи притім зуби з болю, а вкінци сїдає коло ліжка на скринцї і думає.

Година може осьма. В комнатї темно. Всї товариші, користаючи зі сьвят, проходжують ся по місті. Пана фельдвебля нема також в касарни. Демский вийшов уже на місто, приказавши „капралеви від дня" записати Стешина до рапорту і до книги хорих. Що то з того всього буде? Як ту показувати сей мундур? Лесько надумує ся, кому найперше показати єго. Демский не замітив ще нїчого, навіть недостачі баґнета. Чи ждати до завтра?

Вертає з міста приятель Стешина. З превеликим жалем оповідає Лесько свою пригоду: Так і так, виратував дитину, сам троха попік ся, але то все байка, коли-б не той проклятий мундур. Що робити? Приятель радить не говорити нїчого Демскому про мундур, тілько аж перед самим рапортом капітанови показати єго відразу і оповісти, що правда. Капітан, хоч безнастанно кричить, чоловік не такий занадто лихий, може нїчого злого не вдїє.

Зближає ся девята година; вояки вертають з міста, трубачі трублять на чотири труби голосне retraite; гамір в касарни триває ще з годину, вкінци всї замовкають і сплять.

О півночи вертає Демский. Каже інфантеристови, що має службу в ночи, принести з коритаря сьвітло до „цуґу", оглядає, чи всї черевики сплячих вояків стоять рядом у ніг ліжок і чи накриті чистими онучками. Одна пара черевиків не подобає ся єму, копає їх ногою, черевики летять під десяте ліжко. Чути, як Стешин стогне у снї; крізь затиснені губи Демского вилїтає слово „оферма"; але пан капраль, сонний по випитім у місті пиві, не має тепер охоти занимати ся леда інфантеристом, тілько каже тому, що сьвітло приніс, стягнути собі черевики і панталони, розбирає ся, кидає ся на застелене уже прислужними підданими ліжко і за хвилю хропе разом з иншими.

— Raport, marsch!

Година пів до шестої рано. Компанія стоїть готова до виходу на вправи. Рапорт уставлений окремо. Стешин без пояса і баґнета являє ся яко мародер. Руки і голову має обвязані. Товариші з компанії, дізнавши ся про єго пригоду, жалують єго. Фельдвебель гнївно питає ся: де Стешин? і чому не віддає мундуру до маґазину; — називає єго притім „мудьом".

Стешин не знає, як має відновісти, але в тій хвили над'їзджає капітан. Господи! що то буде? У Стешина серце ниє зі страху.

Капітан злазить з коня. Стає перед уставленими до рапорту вояками.... Перший, другий обнимає службу; третій іде на варту; четвертий скаржить ся, що єму — не знати, в який спосіб — щезла зовсїм нова сорочка; пятий Стешин:

— Пане капітане, мельдую послушно, що я вернув з урльопу.

— А тобі що стало ся?! — питає ся здивований капітан і оглядає Стешина від ніг до голови.

— Я ратував дитину з огню і попарив ся.

— Що? — питає ся капітан і крутить головою з недовірєм.

Стешин повтаряє, оповідає подробицї, як було.

— Не може бути! — каже капітан. — Ти?... І правду ти кажеш?

— Цїле село посьвідчить!

Капітан надумує ся хвилину, почім питає ся.

— Сильно попарив ся ти?

— Досить.

— Ну, то йди передовсїм до „мародвізити", а коли вернемо з екзерцирки, оповіш менї все докладно.

Стешин дивує ся, що капітан такий спокійний. Отже набирає відваги і, коли капітан має вже звертати ся до слїдуючого вояка в рядї, починає наново:

— Прошу пана капітана.

— Що такого?

— Спалив ся менї новий мундур; я єго зараз покажу.

Обертає ся на запятках в ліво, біжить до „цуґу", пориває мундур, шапку і черевики, стає наново в рядї і показує все капітанови. Фельдвебель червонїє, не може спокійно встояти

чував. Згодом повстали на лад віденьского такі-ж ратункові товариства майже в цілій Европі і в них лишив собі покійний нерукотворний памятник.

**— З американьских ґазет.** В Буффальо в Америці виходить ґазета Polak w Ameryce. Той Поляк американьский пише так про передплатників. „Вже скінчили ся ті добрі і щасливі часи, в котрих несовістні передплатники натягали — та що ту завивати в бавовну, попросту обкрадали видавців часописий. Неодин з того або сего міста написав, що та або ся ґазета дуже єму подобає ся, длятого просить єї правильно присилати, а він пришле гроші за кілька тижнів. Заклинав ся при тім на свою честь, що заплатить за ґазету. І посилало ся єму ґазету правильно, але гроші якось не приходили. Коли по кількох місяцях або по році післало ся такому несовістному передплатникови рахунок, він або не відповідав на се нічо, або був ласкав переказати своїм приятелем, що виїхав не знати куди. За кілька долярів годі обманця позивати — більше було би коштів, як зиску — і так обманці читали ґазети за дармо. Через таку маніпуляцию видавці ґазет тратили тисячі долярів річно. Тепер уже того не буде. Конґрес у Вашінґтоні видав закон, що таких несовістних передплатників можуть видавці позивати перед суд почтовий, котрий з уряду переведе слідство і процес, без коштів для видавців. Передплатник буде мусів або заплатити за ґазету і за процес, або сидіти за кару у вязниці. Почта за перевожене ґазет дістає оплату, отже й відповідає за відбиране платні за ті ґазети. Хоч одну мудру і чесну установу ухвалив теперішний конґрес!“ — кінчить ґазета американьска по американьски.

## Вистава краєва.

Відділ етноґрафічний. (Селяньскі хати).

II. При вході до етноґрафічного відділу стоїть велика селяньска загорода, очивидно якогось заможнійшого господаря. Загляньмо там, що там є цікавого.

Отся загорода, а взглядно розміри єї взяті справді з богатших загород в селі Радванцях, сокальского повіта, в околиці пісковатої, положеної серед лісів. Она огороджена дранковим плотом, а по єго середині вдіймаєсь досить висока брама. Брамою входить ся на просторе обійстє. Тут майже під самим плотом викопаний колодязь з журавлем і коритом, а по обох боках подвіря находять ся шопи з господарскими рільничими приладами.

Сама хата, переділена сіньми, в котрих стоять домові господарскі приляди, як жорна, ступа, соломяник на збіже і т. д. — на дві комнати. Праворуч находить ся сьвітлиця і комора, а по лївій стороні лиш сама сьвітлиця. Сьвітлиця по правій стороні уладжена після звичаю в сокальскім повіті. Майже при самих дверех стоїть кафлева піч — одна до печива, друга до огріваня. На печи зображені кавки, що єсть знаменем міста Сокаля. (Ті печи завів в Сокальскім пок. Шостопальский). Дальше, під стїною против вікон стоїть ліжко, накрите веретою домашного виробу, попід дві другі стіни стоять лавки, а вкінци перед лавками стоїть стіл. По стінах порозвішувані образи сьвятих.

Лївий бік хати становить рід музею домашного промислу з повітів сокальского і брідского. Тут подибуємо строї, ткацкі вироби, як ось ткані килими з Залозець, верети, вироби з глини, боднарскі предмети, скрині і т. п.

До хати прибудований прибік, мов то окрема комора, в котрій переховує ся збіже, огірки, мясо і инші потрібні річи з домового господарства.

Як сама хата і взагалі ціле обійстє представляє образ мешканя і проживаня селянина з Полісся, так дальше тут находимо приляди, котрі більше-менше вказують на єго занятє. Між иншими находить ся тут ободова парня. Се рід довгої, великої, накритої скрині, до котрої вкладають ся кусники поколеного дубового пня, відтак під нею розкладаєсь огонь, що своїм теплом творить поколені частини більше гнучкими. Потім їх укладає ся до властивого приладу, призначеного до робленя ободів. Той прилад скручує їх на обруч, котрий по сполученю і відповіднім обтесаню виходить готовим колесом, пригожим до пісковатих околиць. До споряджуваня звонів колїс і до вбиваня сприх єсть окремий прилад в шопі. Другий прилад, а то до крученя шкір, що єго давнійше уживали майже у всіх більших господарствах, служить до виробу сирівця, з котрого шиють упряж на коні.

Поліску загороду виставив сокальский тесля Дмитро Караван, а кошти будови покрили: ґр. Волод. Дідушицкий, А. Гулимка з Мицова, Краєвский з Чех і повітова рада брідска.

В сусідстві сеї хати стоїть селяньска загорода з Поділя, іменно з повітів скалатского і тернопільского. Ся загорода складає ся з хати, стайні, возівні і стодоли. Она обведена різного рода огорожею, а то, валом з ровом, остроколом, дощаним плотом, валом з соломи і плотом з хворосту.

Хата поставлена з вальків; вальки з глини або землї перемішані з довгою соломою, щоби не розлїтались. Ті вальки обкручує ся як пруте, потім виліплюєсь їх глиною, а коли висохнуть, білить ся. При хаті насипана приспа. Входячи до середини хати вступаємо в сїни, котрі ділять хату на сьвітлицю і комору. В середині сьвітлиці звичайна сільска обстанова: піч, ліжко, стіл, лавка, намисник і т. д. Стіни прикрашені образами і витинаними паперцями; над ліжком звисає жердка, призначена до вішаня платя. В тій хаті мешкає селяньска пара з Качанівки, повіта скалатского.

По другім боцї, в коморі, переховуєсь пожива, скрині з одїжю і вся господарска потріб.

Хата віддїлена від гумна огорожею, що зове ся ворине. На гумні стоять хліви і стайні на худобу, дальше обороги зі збіжем, стодола і т. д. Перед стодолою находить ся тік до молоченя збіжа в сухій порі; стодоли уживають в зимі і в часї непогоди. Кілька кроків дальше — перед нами друга загорода, а се загорода гуцульска з Яворова, косівского повіта. Сю загороду будував коштом вистави майстер з Яворова Лесько Копчук на кошт дирекциї вистави. Она складає ся з хати й шопи і обведена ворином.

Хата поставлена з грубих соснових кльоців, покрита драницями, а сїни ділять єї на дві комнати — одну мешкальну, а другу гостинну. Ціла обстанова взята з мешкальних домів Яворова. Тут оба брати, Василь і Микола Шкрибляки, різьблять різні річи. Різьбарі Шкрибляки у нас голосно звістні, зовсім ориґінальні, так що ново заснована різьбарска школа в Коломиї має виготовляти свої вироби на мотивах Шкрибляківских. Побіч Шкрибляків гафтує і тче запаски гуцулка Василина Столащукова.

В сїнях подибуємо ориґінальний млин ручний, вірний модель водного млина, тільки замість води обертає колесо рука при помочи корби. Тут стоїть і гуцульска скриня на одїж і біле. Під тим самим дахом є й комора для переховку господарских річий.

В шопі находить ся ватрник, т. є. прилад, на котрім Гуцули вішають гуцульский котел (казан), а підложивши ватру, варять в нїм кулешу. В часї сльоти заганяють до тої шопи худобу й коні, котрі днином і в ночи, лїтом і зимою ходять свобідно по подвірю.

Дальше тут на подвірю стоїть гуцульский кінь, а за ворином стовпець на коновку з водою, прохожим на покріплене.

Побіч хати стоїть стіг сїна обведений оплотом, а трохи дальше озниця, т. є. прилад до сушеня овочів.

Гуцульску хату разом з урядженем закупив ґр. Вол. Дідушицкий.

---

Демский отвирає широко очи. Капітан бере в руку вафенрок, оглядає, пробує силу зітлілого сукна, роздирає мундур без натуги. Оглядає шапку і очивидно дивує ся випаленим дірам від огню. Черевики попукали, баґнета нема.

— І правду ти кажеш? — питає ся ще раз.

— Чого-ж би я мав брехати! — відповідає Стешин голосом певним.

— Вже то ми дізнаємо ся, чи те все правда! — каже капітан, полагоджує рапорти і відходить з компанією на вправи.

Стешин вдоволений і капітаном і собою. Не сподївав ся, що те все скінчить ся так добре. Троха лише засмутив єго лікар полковий. Оглядаючи попарені місця, скривив ся так, що Стешин по такій мінї не надіяв ся нічого доброго. Лікар спитав ся, хто єму перевязував рани; сам обмив їх, оглянув, перевязав і казав остати ся в комнаті хорих.

— Доси йде зовсїм незле; — думає собі Стешин — дасть Бог, може й не треба буде продавати вола.

Компанія вернула вже з муштри; капітан випитує ся докладно о подробиці пригоди Стешина і щось собі записує. На другий день кажуть Стешинови, що сам пан „грубий“ полковник кличе єго до своєї канцеляриї. Стешин йде, непевний о свою долю, але полковник витає єго ласкаво головою, каже навіть як хорому сїдати на крісло і оповідати, як було. Потім велить собі принести знівечений мундур, шапку і черевики. Оглядає все докладно, питає ся ще о декотрі подробиці і каже:

— Ну, добре. Забери то з собою!

Стешин забирає мундур, несе до маґазину. По що кождий оглядає так сей мундур і випитує ся про все?...

Спочиває собі Стешин в комнаті для хорих; на муштру не ходить — добре єму. Вже тиждень минув, лице троха загоїло ся, руки також, а лікар каже, що ще зо три тижні не пустить єго до служби. Три тижні, атже то вигода, якої пошукати! Саме тепер відбувають ся вправи в поодинокій компанії, такі скучні, що томлять більше, ніж цісарскі маневри. Спічне собі Лесько ще три тижні і аж потім верне до компанії.

В два тижні пізнійше одержує Стешин письмо від учителя з села родинного. Отвирає єго: в середині гарний банкнот вартости пятьох золотих. Ховає пятку і іде до шевця. Швець семої компанії, чоловік незвичайно розумний і проворний, знає ся не лише на штуці латаня старих черевиків войскових, але й на штуці маханя пером; через те занимає уряд надворного писаря листів для піхотинців цілої семої компанії і має з того невеликі доходи. Отже відчитує швець Стешинови письмо від „професора“. Дивні річи там понаписувані! Полковник мав письменно питати ся війта, чи то правда, що інфантерист той а той, іменем Лесько Стешин з семої компанії, виратував дитину з огню? Війт, а радше за війта учитель описав полковникови докладно геройский вчинок Стешина, підніс єго відвагу і заслугу, війт на те все приложив печатку громадску і підписав ся знаком хреста сьвятого. Яко сьвідки підписали ся два присяжні і учитель. — По що они могли писати до війта? — думає Лесько. — Певно йде о те, щоби громада заплатила за мундур...

(Конець буде.)

## Телеґрами.

**Відень** 25 серпня. Міністер фінансів др. Пленер виїзджає завтра з женою до Кракова, а відтак до Львова в гостину на виставу.

**Інсбрук** 25 серпня. Вчера перед полуднем відкрито тут спільні збори німецких і віденьских антропольоґів під предсїдательством др. Вірхова.

**Берно** (швайцарске) 25 серпня. Рада звязкова видалила знов кількох французских анархістів.

За редакцию відповідає Адам Краховецкий.

# ІНСЕРАТИ.



З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.